

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทาง อินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

The Causal Factors Affecting Self-Protective Behavior from Cyberbullying
among Undergraduate Students of Srinakharinwirot University

อิสริยา ปาริชาติกานนท์ ¹

Itsariya Parichatikanond

อัจศรา ประเสริฐสิน ²

Ujsara Prasertsin

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Doctoral student in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

² ค.ต. อาจารย์ประจำ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Ed.D., Lecturer in Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 260 คน ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทักษะจิตวิทยา การสนับสนุนทางสังคม มารยาทบนอินเทอร์เน็ต การรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา และใช้การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยและวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังจากการปรับมีค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Absolute fit indices พบว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2)=90.45, df=33 (p=0.000), SRMR=0.0462, RMSEA=0.0818, GFI=0.946 ดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Incremental fit indices พบว่า NFI=0.926, CFI=0.951 และ NNFI=0.919 และดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Parsimony fit indices พบว่า AGFI=0.891, PNFI=0.556 และ $\chi^2/df=2.740$ สามารถสรุปได้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยที่พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้รับอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมจากตัวแปรทักษะจิตวิทยาผ่านตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต และได้รับอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมจากตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมผ่านตัวแปรมารยาทบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้ร้อยละ 58.6 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรทักษะจิตวิทยาและตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาหรือสถาบันครอบครัวจึงควรให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังให้นิสิตมีคุณลักษณะดังกล่าวเพื่อส่งเสริมให้นิสิตสามารถเผชิญต่อภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตและสามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสม

Abstract

This research aimed to develop a model of causal factors affecting self-protective behavior from cyberbullying among undergraduate students. Two hundred and sixty undergraduate students of Srinakharinwirot University were recruited by multi - stage random sampling technique. The instruments consisted of six parts of questionnaire: Socio-demographic, Psychological capital, Social support, Netiquette, Perceived severity of cyberbullying, and Self-protective behavior from cyberbullying questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics and Structural Equation Model was developed for testing the hypotheses.

The results showed that a model of causal factors affecting self-protective behavior from cyberbullying among undergraduate students was fitted with the empirical data (χ^2 =90.45, df=33, p=0.000, SRMR=0.0462, RMSEA=0.0818, GFI=0.946, NFI=0.926, CFI=0.951, NNFI=0.919, AGFI=0.891,

PNFI=0.556, χ^2 /df=2.740). The details of the causal model indicated that psychological capital had indirect effect on self-protective behavior from cyberbullying through perceived severity of cyberbullying and social support had indirect effect on self-protective behavior from cyberbullying through netiquette. The combination of these variables predicted or explained self-protective behavior from cyberbullying at 58.6 percent. These results suggested that all factors especially psychological capital and social support are the part of important factors affecting self-protective behavior from cyberbullying. Therefore enhancing these factors among undergraduate students is necessities in order to respond and protecting themselves appropriately from cyberbullying including promoting awareness of the severity of cyberbullying as well.

คำสำคัญ: พฤติกรรมป้องกันตนเอง การรังแกผ่านอินเทอร์เน็ต แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ วัยรุ่น

Keywords: Self-protective behavior, Cyberbullying, Causal factors model, Adolescents

บทนำ

สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ว่าจะเกิดจากสิ่งคุกคามทางกายภาพหรือชีวภาพ ล้วนส่งผลกระทบต่อวงกว้างต่อประเทศชาติ สังคม ชุมชน ครอบครัว หรือในระดับบุคคล ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีระดับความรุนแรงมากน้อยแตกต่างกันออกไป ปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วขีดจำกัด โลกออนไลน์เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีอิสระและมีทางเลือกในการสื่อสารกันมากขึ้นและทำให้เกิดการรังแกในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “การรังแกผ่านอินเทอร์เน็ต (Cyber-bullying)” ซึ่งเป็นการข่มขู่คุกคาม หรือทำให้ผู้อื่นอับอายผ่านการใช้อีเมลหรือโทรศัพท์มือถือ เช่น สื่อสังคม อีเมล และโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น (Consumersongkhla, 2011) อันเป็นความรุนแรงที่สามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เนื่องจากการรังแกข่มขู่คุกคามทางอินเทอร์เน็ตนั้นไม่อาจบอกสถานที่ที่แน่นอนและอาจมาจากมุมใดในโลกนี้ก็ได้ การคุกคามผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นการคุกคามหรือรังแกกันผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ถึงแม้ว่าการคุกคามกันบนโลกออนไลน์จะไม่ใช้การทำร้ายร่างกายโดยตรง แต่นับเป็นการทำร้ายทางอารมณ์และความรู้สึกซึ่งสามารถสร้างบาดแผลที่รุนแรงมากในทางจิตวิทยาอันจะส่งผลให้เกิดอาการหวาดระแวง ซึมเศร้า หดหู่ ไปจนถึงการฆ่าตัวตายได้ (Methasith Lokutarapon, 2012) การคุกคามในรูปแบบนี้กลายเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนของผู้ใช้เทคโนโลยีออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้น โดยความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตสามารถพบได้ทุกที่ในโลกที่เทคโนโลยีการสื่อสารแบบออนไลน์เข้าถึง

ในต่างประเทศได้มีการสำรวจจากบริษัท Symantec ประเทศแคนาดา เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2554 เกี่ยวกับการรังแกผ่านอินเทอร์เน็ต โดยมีการสำรวจผู้ปกครอง จำนวน 507 คน พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 26 กล่าวว่าบุตรหลานของตนเกี่ยวข้องกับการรังแกผ่านอินเทอร์เน็ต โดยบุตรหลานของผู้ปกครองในกลุ่มสำรวจร้อยละ 66 ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านอินเทอร์เน็ต มีร้อยละ 18 รู้เห็นกับการรังแกผ่านอินเทอร์เน็ต และร้อยละ 16 เป็นผู้รังแกผู้อื่นผ่านอินเทอร์เน็ต สำหรับช่องทางที่บุตรหลานส่วนใหญ่ถูกรังแกผ่านอินเทอร์เน็ตนั้นคือ เครือข่ายสังคมร้อยละ 63 อีเมลร้อยละ 25 และโทรศัพท์มือถือร้อยละ 19 สาเหตุสำคัญที่มีการรังแกผ่านเครือข่ายสังคมมากที่สุดอาจเป็นเพราะเครือข่ายสังคมกำลังได้รับความนิยมจากทุกเพศทุกวัย สามารถเข้าถึงได้ง่ายและไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลตัวตนที่แท้จริง ส่งผลให้ผู้ประสงค์ร้ายใช้เป็นช่องทางรังแกและทำร้ายจิตใจได้อย่างง่ายดาย (Consumersongkhla, 2011)

สำหรับในประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้รับความร่วมมือจาก ปัญญาสมาคมเพื่อการศึกษาวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย และสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ทำการสำรวจเรื่องพฤติกรรมกรรมกรข้ามพรมแดนผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทยเขตกรุงเทพมหานคร โดยสำรวจความคิดเห็นถึง รูปแบบและพฤติกรรมกรรมกรทำความรุนแรงของวัยรุ่นผ่านเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ประเภทโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ต โดยการสัมภาษณ์เยาวชนที่กำลังศึกษาในสถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,000 ราย แยกเป็น มัธยมศึกษา 800 คน อาชีวศึกษา 400 คน อุดมศึกษา 800 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นพฤติกรรมกรรมกรข้ามพรมแดนผ่านโลกไซเบอร์ ได้แก่ การส่งข้อความตำหนิผู้อื่นผ่านมือถือและอินเทอร์เน็ต การส่งข้อความหรือข้อมูลที่เป็นความลับของบุคคลให้ผู้อื่นและการคุกคามผู้อื่นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มากกว่าร้อยละ 50 ตกเป็นทั้งเหยื่อและผู้กระทำเอง ร้อยละ 48 และมีการโต้ตอบกลับ ร้อยละ 30 และที่น่าสนใจคือ เกือบทุกคนมองว่าการกระทำเช่นนี้เป็นเรื่องปกติที่ทุกคนก็ทำ และสามารถทำได้ ตามอำเภอใจ รวมถึงอยากเห็นการทำความรุนแรงมากขึ้น (Path2health Foundation, 2010) ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นโดยเฉพาะในโลกออนไลน์

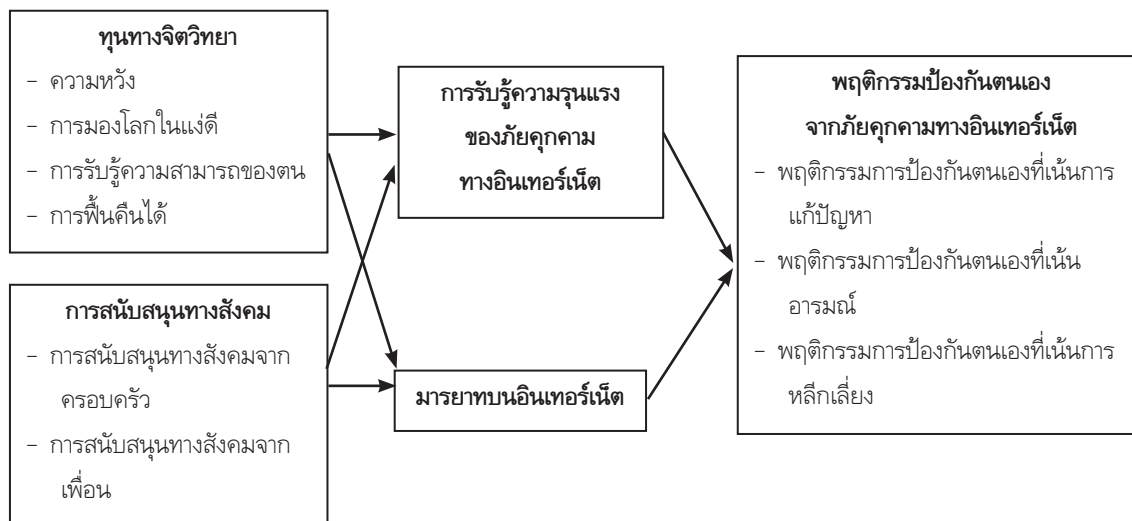
การคุกคามทางอินเทอร์เน็ตนั้นไม่มีการติดต่อกันทางกายภาพจนอาจทำให้เกิดความเข้าใจว่ามีความรุนแรงน้อยกว่า การถูกคุกคามธรรมดาซึ่งเป็นความเข้าใจในทางที่ผิดเมื่ออินเทอร์เน็ตได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญในการใช้ชีวิตของเรา และส่งผลกระทบต่ออย่างมากไม่ว่าจะเป็นทางด้านอารมณ์จิตใจและการใช้ชีวิตประจำวันหรือแม้กระทั่งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (Raksita Popitakkul, 2007, p. 67) รวมถึงส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่รุนแรงของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ต้องการอยากรู้และอยากลองสิ่งใหม่ๆ รวมทั้งการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคม นับเป็นภัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางจิตใจที่กำลังคุกคามวัยรุ่น

เมื่อภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมกรป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจพฤติกรรมกรรมกรปรับตัวรวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรปรับตัวต่อสถานการณ์ภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยกันส่งเสริมให้วัยรุ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจที่เข้มแข็ง มีแหล่งสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ สร้างความรู้เท่าทันต่อภัยจากสังคมออนไลน์หรือการใช้งานอินเทอร์เน็ต และปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 19,685 คน (Srinakharinwirot University, 2016) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 260 คน ซึ่งใช้การสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 แบ่งคณะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒออกเป็น 2 กลุ่ม (cluster sampling) ได้แก่ สาขาวิทยาศาสตร์และสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ ขั้นตอนที่ 2 สุ่มเลือกคณะโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) และขั้นตอนที่ 3 สุ่มเลือกชั้นปี โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จากนั้นใช้วิธีสุ่มทั้งชั้นปีที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบถ้วนตามสัดส่วนที่คำนวณไว้ โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากหลักของ เบนท์เลอร์และโช (Bentler & Chou, 1987, pp. 78-117) ที่ระบุว่าการวิเคราะห์ต้องมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 5-20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ในโมเดล งานวิจัยนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าเท่ากับ 34 พารามิเตอร์ ดังนั้น จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ จำนวน 170 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในจำนวนที่มากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เนื่องจากต้องการได้อัตราการตอบกลับของข้อมูลที่สูงขึ้น และได้รับข้อมูลตรงตามจำนวนที่สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยแบบสอบถาม 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทุนทางจิตวิทยา ตามแนวคิดแบบวัด Psychological Capital Questionnaire (PCQ) ของลูธานส์และคณะ (Luthans et al, 2004, pp. 45-50) มี 4 ด้าน คือ ความหวัง การมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตน และการฟื้นคืนได้ โดยประยุกต์จากแบบวัดของกฤตติพัฒน์ ชื่นพิทยาวัณ (Krittapat Chuenphitthayavut, 2015, pp. 121-122) และณัฐวุฒิ อรินทร์ (Nutthawut Arin, 2012, pp. 137-139) ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Likert scale) 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด”

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยประยุกต์มาจากมาตรวัดการสนับสนุนทางสังคมของสุคนธ์จิต อุปันชัย (Sukonjit Upananchai, 2013, pp. 54-55) ซึ่งสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเรื่องการสนับสนุนทางสังคมของเฮาส์และคณะ (Hous, Umberson & Landis, 1988, pp. 293-318) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านการประเมินค่า และการสนับสนุนด้านวัตถุ สิ่งของหรือบริการ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด”

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับมารยาทบนอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเรื่องมารยาทบนอินเทอร์เน็ตของชี (Shea, 2015) ซึ่งประกอบไปด้วยมารยาท 10 ประการ คือ 1) อย่าลืมนำกำลังติดต่อกับบุคคลที่มีตัวตน 2) ประพฤติตนเช่นเดียวกันกับที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในชีวิตจริง 3) รู้ว่าตนเองอยู่ที่ไหนในโลกออนไลน์ 4) เคารพเวลาและการใช้ bandwidth ของผู้อื่น 5) ทำให้ตัวเองดูดีเวลาออนไลน์ 6) แบ่งปันความรู้ที่มี 7) ช่วยกันควบคุมสงครามการใส่อารมณ์ 8) เคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น 9) อย่าใช้อำนาจในทางไม่สร้างสรรค์ 10) ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด”

ส่วนที่ 5 ข้อคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวความคิดเรื่องรูปแบบของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต 7 รูปแบบ (7 types of bullying online, 2004) คือ 1) การนิทา 2) การก่อกวน 3) การเปิดโปง 4) การแอบอ้างชื่อผู้อื่น 5) การข่มขู่คุกคาม 6) การลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม 7) การวิพากษ์วิจารณ์ที่คุกคาม ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด”

ส่วนที่ 6 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวความคิดของ คูกและเฮปเปอร์ (Cook & Heppner, 1997, pp. 906-923) ซึ่ง สมร แสงอรุณ (Samorn Sangaroon, 2011, pp. 52-53) ได้ประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การป้องกันตนเองจากการถูกข่มเหงรังแกของวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบคือ 1) พฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการแก้ปัญหา (Problem-focused) ประกอบไปด้วยพฤติกรรมการเผชิญปัญหา การกล้าแสดงออก การสร้างความเป็นมิตรและการขอรับความช่วยเหลือ 2) พฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นอารมณ์หรือการสนับสนุน (Emotion-focused/ Support) ประกอบไปด้วยพฤติกรรมที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือทางสังคม การปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ การพูดคุยกับตนเองและการยอมรับผู้คุกคาม และ 3) พฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการหลีกเลี่ยง (Avoidance) ประกอบไปด้วยพฤติกรรมการหลีกเลี่ยง และการเพิกเฉย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการและพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับบริบทของรูปแบบภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตทั้ง 7 รูปแบบ (7 types of bullying online, 2004) ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด”

แบบสอบถามส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 6 มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.88, 0.79, 0.89, 0.70, และ 0.76 ตามลำดับ

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บกับนิสิต จำนวน 320 คน และคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จำนวนทั้งสิ้น 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.25

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าความถี่และค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิต ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษา และวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุและขนาดอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิตและข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษา

นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 201 คน (ร้อยละ 78.2) มีอายุ 20-21 ปี จำนวน 109 คน (ร้อยละ 61.6) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 จำนวน 152 คน (ร้อยละ 59.4) และศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ จำนวน 160 คน (ร้อยละ 61.5)

ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาจากตาราง 1 พบว่านิสิตมีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะต่าง ๆ จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

ทุนทางจิตวิทยา นิสิตมีทุนทางจิตวิทยาทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก โดยนิสิตมีทุนทางจิตวิทยา ด้านความหวังในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, $SD=0.71$) รองลงมา คือ ทุนทางจิตวิทยาด้านการมองโลกในแง่ดี ($M=4.29$, $SD=0.73$) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน ($\bar{X} = 3.70$, $SD=0.85$) และด้านการฟื้นคืนได้ ($\bar{X} = 3.58$, $SD=0.97$)

การสนับสนุนทางสังคม นิสิตมีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก โดยนิสิตมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $SD=0.76$) รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ($\bar{X} = 4.10$, $SD=0.67$)

การรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.84$, $SD=0.64$)

มารยาทบนอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.98$, $SD=0.83$)

พฤติกรรมการป้องกันตนเอง นิสิตมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองอยู่ในระดับปานกลาง โดยนิสิตมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นอารมณ์ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.80$, $SD=0.50$) รองลงมา คือ พฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.76$, $SD=0.43$) และพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการหลีกเลี่ยง ($\bar{X} = 3.71$, $SD=0.59$)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของตัวแปรที่ศึกษา (n = 260)

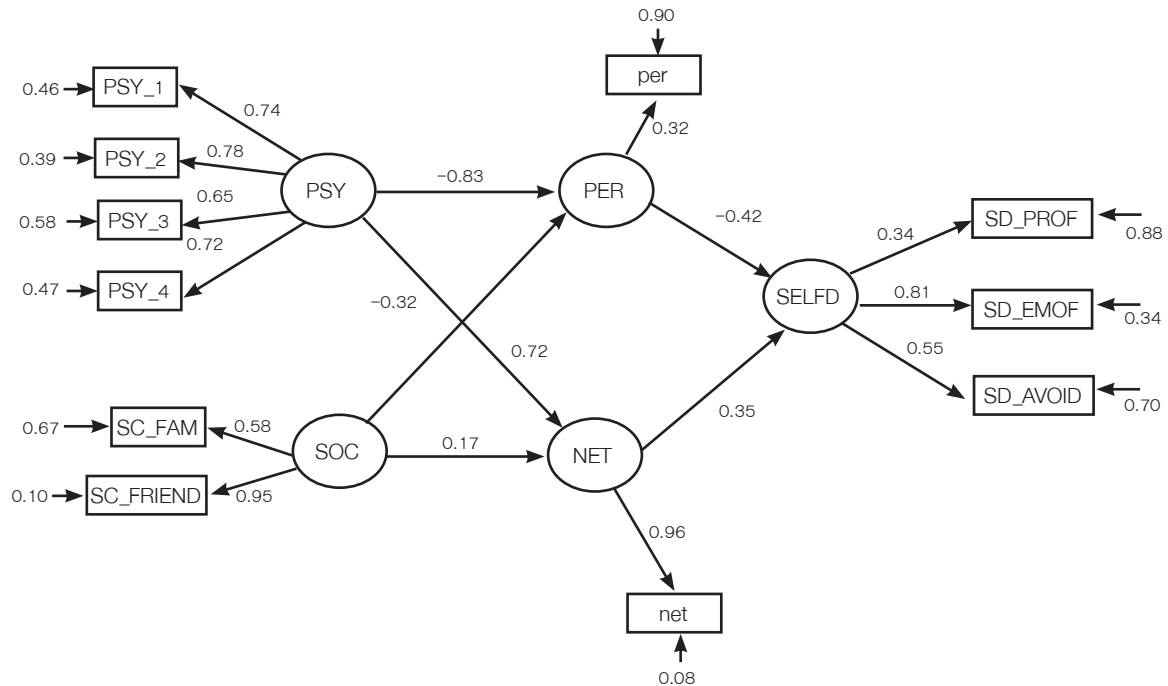
ตัวแปร	\bar{X}	SD
ทุนทางจิตวิทยาด้านความหวัง (PSY_1)	4.31	0.71
ทุนทางจิตวิทยาด้านการมองโลกในแง่ดี (PSY_2)	4.29	0.73
ทุนทางจิตวิทยาด้านการรับรู้ความสามารถของตน (PSY_3)	3.70	0.85
ทุนทางจิตวิทยาด้านการฟื้นคืนได้ (PSY_4)	3.58	0.97
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (SC_FAM)	4.69	0.76
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (SC_FRIEND)	4.10	0.67
การรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (PER)	2.84	0.64
มารยาทบนอินเทอร์เน็ต (NET)	3.98	0.83
พฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการแก้ปัญหา (SD_PROF)	3.76	0.43
พฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นอารมณ์ (SD_EMOF)	3.80	0.50
พฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการหลีกเลี่ยง (SD_AVOID)	3.71	0.59

2. การพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในแบบจำลองโดยการพิจารณาค่าขนาดอิทธิพลที่ปรากฏในความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและทดสอบว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดและสมมติฐานในการวิจัยเป็นอันดับแรกและเมื่อพบว่าแบบจำลองไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับแบบจำลองรวมทั้งใช้การพิจารณาค่าดัชนีการปรับแก้ (Modification indices)

ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองภายหลังการปรับแก้แบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Absolute fit indices พบว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2)=90.45, df 33 (p=0.000), SRMR=0.0462, RMSEA=0.0818, GFI=0.946 ดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Incremental fit indices พบว่า NFI=0.926, CFI = 0.951 และ NNFI = 0.919 และดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Parsimony fit indices พบว่า AGFI = . 0.891, PNFI = 0.556 และ $\chi^2 / df = 2.740$

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีเหล่านี้กับเกณฑ์ความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) ถึงแม้จะยังมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่าสถิติดังกล่าวขึ้นกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างยิ่งใหญ่มากค่าไค-สแควร์ยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยการพิจารณาค่า χ^2 / df ซึ่งเป็นดัชนีวัดความสอดคล้องในชุด Parsimony fit indices เมื่อพิจารณาค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า .05 ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ RMSEA มีค่าใกล้เคียง .08 ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และ GFI มีค่าใกล้เคียง .95 ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ส่วนดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Incremental fit indices พบว่า NFI มีค่ามากกว่า .90 ค่า CFI มีค่ามากกว่า .90 ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ส่วนดัชนีวัดความสอดคล้องกลุ่ม Parsimony fit indices พบว่า AGFI มีค่าเพิ่มขึ้นหลังการปรับแบบจำลอง แม้จะมีค่าไม่มากกว่า .90 แต่ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ค่า PNFI มีค่ามากกว่า .50 ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และค่า χ^2 / df มีค่าลดลงอยู่ระหว่าง 2-5 จึงถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ จากค่าดัชนีดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภายหลังการปรับแก้ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการประมาณค่าอิทธิพลในแบบจำลองดังกล่าวเป็นที่ยอมรับได้ตามกลุ่ม Absolute fit indices, Incremental fit indices และ Parsimony fit indices แสดงผลการวิเคราะห์ที่ได้ ดังภาพประกอบ 2 และตาราง 2

ภาพประกอบ 2 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิต (n=260)

จากภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตพบว่า ตัวแปรทุนทางจิตวิทยา (PSY) มีน้ำหนักองค์ประกอบของทุนทางจิตวิทยาด้านการมองโลกในแง่ดี (PSY_2) มากที่สุด (.78) รองลงมา คือ ทุนทางจิตวิทยาด้านความหวัง (PSY_1) (0.74) ทุนทางจิตวิทยาด้านการฟื้นคืนได้ (PSY_4) (0.72) และทุนทางจิตวิทยาด้านการรับรู้ความสามารถของตน (PSY_3) (0.65) ตามลำดับ

ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม (SOC) มีน้ำหนักองค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (SC_FRIEND) มากที่สุด (.95) รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (SC_FAM) (0.58)

ตัวแปรพฤติกรรมการป้องกันตนเอง (SELFD) มีน้ำหนักองค์ประกอบของพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นอารมณ์ (SD_EMOF) มากที่สุด (.81) รองลงมาคือพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการหลีกเลี่ยง (SD_AVOID) (0.55) และพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการแก้ปัญหา (SD_PROF) (0.34) ตามลำดับ

ตาราง 2 คะแนนมาตรฐานผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลของแบบจำลอง

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล								
	การรับรู้ความรุนแรงของ ภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (PER)			มารยาทบนอินเทอร์เน็ต (NET)			พฤติกรรมการป้องกัน ตนเองจากภัยคุกคาม (SELFD)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ทุนทางจิตวิทยา (PSY)	-0.83*	-	-0.83*	0.72*	-	0.72*	-	0.60*	0.60*
การสนับสนุนทางสังคม (SOC)	-0.32	-	-0.32	0.17	-	0.17	-	0.19*	0.19*
การรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคาม ทางอินเทอร์เน็ต (PER)	-	-	-	-	-	-	-0.42	-	-0.42
มารยาทบนอินเทอร์เน็ต (NET)	-	-	-	-	-	-	0.35	-	0.35
R ²	0.205			0.742			0.586		

(χ^2) = 90.45, df = 33 (p = 0.000), SRMR = 0.0462, RMSEA = 0.0818, GFI = 0.946, NFI = 0.926,
CFI = 0.951, NNFI = 0.919, AGFI = 0.891, PNFI = 0.556, χ^2/df = 2.740

*p < 0.05

จากภาพประกอบ 2 และตาราง 2 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรสาเหตุต่อตัวแปรพฤติกรรม
การป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต พบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทาง
อินเทอร์เน็ตของนิสิตมากที่สุดคือ ทุนทางจิตวิทยา (PSY) (มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.60 อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคม (SOC) (มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.19 อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) โดยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (SELFD) ได้รับอิทธิพล
ทางบวกโดยอ้อมจากตัวแปรทุนทางจิตวิทยา (PSY) ผ่านตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (PER)
และได้รับอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมจากตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม (SOC) ผ่านตัวแปรมารยาทบนอินเทอร์เน็ต (NET)
แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (PER) (มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ
-0.42) และตัวแปรมารยาทบนอินเทอร์เน็ต (NET) (มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.35) ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรม
การป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (SELFD) ซึ่งตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการป้องกันตนเอง
จากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (SELFD) ได้ร้อยละ 58.6

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (PER) ได้รับอิทธิพลทางลบโดยตรง
จากตัวแปรทุนทางจิตวิทยา (PSY) (มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ -0.83 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) และ
ตัวแปรมารยาทบนอินเทอร์เน็ต (NET) ได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากตัวแปรทุนทางจิตวิทยา (PSY) (มีค่าสัมประสิทธิ์
อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.72 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

กล่าวโดยสรุป จากผลการวิจัยนี้พบว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่าพฤติกรรมการ
ป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตได้รับอิทธิพลจากตัวแปรทุนทางจิตวิทยามากที่สุด รองลงมา คือ ตัวแปร
การสนับสนุนทางสังคม โดยที่พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้รับอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมจาก

Thongpukdee, 2011, pp. 48-61) ซึ่งพบว่าภูมิคุ้มกันทางจิตหรือทุนทางจิตวิทยาช่วยทำหน้าที่เป็นทั้งปัจจัยที่ปกป้องภัยคุกคามต่าง ๆ ที่มีต่อบุคคล และยังทำหน้าที่เป็นปัจจัยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุคคลมีชีวิตที่มีคุณภาพ ทุนทางจิตวิทยาจึงถือเป็นคุณลักษณะของจิตใจที่สำคัญที่สามารถส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่เป็นการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะมีผลในทางตรงหรือทางอ้อม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ยังไม่พบงานวิจัยที่ทำการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับอิทธิพลของทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต แต่ก็ทำให้เห็นถึงผลการวิจัยที่สอดคล้องในเรื่องของตัวแปรทุนทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการเผชิญภาวะเสี่ยงหรือคุกคามของบุคคล

ส่วนตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมนั้น พบว่าเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตเป็นลำดับถัดมา โดยที่พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้รับอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมจากตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมผ่านตัวแปรมารยาทบนอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัวและเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตของนิสิต ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมนั้นหมายถึงการที่นิสิตรับรู้ว่าตนเองได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการติดต่อสัมพันธ์กันในสังคมเพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว โดยการสนับสนุนช่วยเหลือที่ได้รับอาจเป็นทางด้านอารมณ์หรือจิตใจ การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านการประเมินค่า และการสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของหรือบริการ (Hous, Umberson & Landis, 1988, pp. 293-318) นิสิตที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง จะมีความสนิทสนมใกล้ชิดกับคนในครอบครัวและเพื่อน รู้สึกว่าตนเองมีที่พึ่งทางใจยามต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่คุกคาม ได้รับคำชี้แนะเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงแหล่งความช่วยเหลือที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ได้รับคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาหรือวิธีการตอบสนองต่อการถูกคุกคามทางอินเทอร์เน็ต และคำแนะนำในการมีพฤติกรรมในโลกออนไลน์อย่างเหมาะสม มีมารยาทในการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อันเป็นชุดวิธีประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมเมื่อนิสิตใช้อินเทอร์เน็ต และเป็นจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต ได้รับการปลูกฝังวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตและประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบในพื้นที่ต่าง ๆ ทางสังคมออนไลน์ เช่น อย่างลึกลับว่ากำลังติดต่อกับบุคคลที่มีตัวตน ประพฤติตนเช่นเดียวกันกับที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในชีวิตจริง รู้ว่าตนเองอยู่ที่ไหนในโลกออนไลน์ เคารพเวลาของผู้อื่น แบ่งปันความรู้ที่มี ช่วยกันควบคุมสงครามการใส่ร้ายหมิ่น เคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ไม่ใช้อำนาจในทางไม่สร้างสรรค์ และให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น เป็นต้น (Shea, 2015) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้นิสิตรู้สึกสำนึกถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น และการมองเห็นคุณค่าความสำคัญและความจำเป็นในการป้องกันตนเองให้พ้นอันตรายจากการใช้อินเทอร์เน็ต การได้รับคำแนะนำดังกล่าวจะเป็นการหลีกเลี่ยงป้องกันมิให้นิสิตถูกคุกคามทางอินเทอร์เน็ต หรือเมื่อถูกคุกคามก็ทำให้นิสิตสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนจะทำให้บุคคลสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่คุกคามหรือสถานการณ์ที่ทำให้บุคคลต้องมีการปรับตัวด้วยการปกป้องตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสม ทั้งพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่เน้นการแก้ปัญหา เน้นอารมณ์หรือการสนับสนุน และเน้นการหลีกเลี่ยง

สอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศเรื่องการตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในเยาวชนที่พบว่า การตกเป็นเหยื่อของการถูกคุกคามทางอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองในระดับต่ำและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำ และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำสามารถทำนายการตกเป็นเหยื่อของการถูกคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้ (Olenik-Shemesh & Heiman, 2017, pp. 28-43) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นในโรงเรียนประเทศโปรตุเกสที่พบว่า หากวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก โอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจะน้อยกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย ในทางตรงกันข้าม หากวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย จะมีแนวโน้มว่าจะมีพฤติกรรมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมเพราะพวกเขารู้สึกไม่ได้รับการปกป้องและไม่ได้รับคำแนะนำให้ก้าวผ่านช่วงเวลาแห่งการเป็นวัยรุ่น (Arriaga, Garcia, Amaral & Daniel, 2017,

pp. 4746-4755) และการศึกษาเรื่องอาการกล้ามเนื้อแข็งเกร็งทางอินเทอร์เน็ตและการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมในประเทศเกาหลี ผู้วิจัยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย และกลุ่มวัยทำงาน ผลการศึกษาพบที่มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมคุกคามทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หมายความว่ายิ่งบุคคลมีระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมาก พฤติกรรมคุกคามทางอินเทอร์เน็ตจะยิ่งน้อยลง (Cho & Yoo, 2016) สำหรับการศึกษาในประเทศไทย แม้ว่าจะไม่พบงานวิจัยที่ทำการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต แต่ก็มีการศึกษาที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญเหตุภัยซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นภัยคุกคาม โดยการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงในการเผชิญเหตุภัยผ่านตัวแปรการเติบโตทางสังคมจิตใจ (Posttraumatic Growth) (มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05) (Krittapat Chuenphitthayavut, 2015, pp. 195-197) และผลการศึกษาที่พบว่า วัยรุ่นที่มีการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่แตกต่างกัน โดยวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงหรือปานกลาง จะมีพฤติกรรมในการเผชิญความเครียดที่เข้ามายุ่งยากได้ดีกว่าวัยรุ่นที่มีการสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำ และวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงจะมีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดได้ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Phaisarn Yamwong, 2012, pp. 51-53) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่เป็นการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะผลในทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่าตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงของภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตและตัวแปรมารยาทบนอินเทอร์เน็ตไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตนั้น อาจต้องมีปัจจัยอื่นเข้ามาร่วมอธิบายด้วยเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์การปรับตัวที่ดีก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรทุนทางจิตวิทยาและตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาหรือสถาบันครอบครัวจึงควรให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังให้เด็กมีคุณลักษณะดังกล่าวเพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถเผชิญต่อภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตและสามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการตระหนักรู้ถึงความรุนแรงจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตและการมีมารยาทบนอินเทอร์เน็ตที่พึงประสงค์ด้วยเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยควรทำการศึกษาเพิ่มเติมตัวแปรที่น่าสนใจอื่นๆ เช่น ตัวแปรทางด้านจิตวิทยาที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงอาจทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเฉพาะบางประการ เช่น เป็นกลุ่มผู้ที่เคยได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เพื่อผลการวิจัยจะได้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และมีประโยชน์ต่อการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ปัญหาการได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต

เอกสารอ้างอิง

- 7 *Types of bullying online*. (2004). Retrieved October 10, 2016, from <http://nobullying.com/types-of-bullying>
- Arriaga, S., Garcia, R., Amaral, I., & Daniel, F. (2017). Bullying, cyberbullying and social support: a study in a portuguese school. In *Proceedings of INTED 2017 Conference*, Valencia, Spain, 6-8 March 2017 (pp. 4746-4755). Valencia, Spain: IATED Academy.
- Bentler, P. M.: & Chou, C. (1987). Practical issues in structural modeling. *Sociological Methods and Research*, 16, 78-117.
- Cho, Y. K., & Yoo, J. W. (2016, September). Cyberbullying, internet and SNS usage types, and perceived social support: a comparison of different age groups. *Information, Communication & Society*, 20(10), 1864-1481. Retrieved June 1, 2016, from <http://dx.doi.org/10.1080/1369118X.2016.1228998>
- Consumersongkhla. (2011). *Cyberbullying and adolescents in cyber world*. Retrieved October 10, 2016, from <http://consumersongkhla.org/paper/1669>
- Cook, S. W.: & Heppner, P. P. (1997, Dec). A psychometric study of three coping measures. *Educational and Psychological Measurement*, 57(6), 906-923.
- House, J. S., Umberson, D., & Landis, K. R. (1988). Structures and processes of social support. *Annual Review of Sociology*, 14, 293-318.
- Krittapat Chuenphitthayavut. (2015). *The effect of psychological and social factors toward flood disaster risk management behavior through psychological capital and posttraumatic growth of teachers in vicinity*. (Unpublished master's thesis in Applied Behavioral Science Research). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Luthans, F., Luthans, K. W., & Luthans, B. C. (2004, Jan-Feb). Positive psychological capital: Beyond human and social capital. *Business Horizons*, 47(1), 45-50.
- Methasith Lokutarapon. (2012). *The disadvantage of online media: The problems of technology or the problems of society?*. Retrieved October 10, 2016, from <https://cujrnewmedia.wordpress.com/2012/01/14/ผลเสียของสื่อออนไลน์-ป> (In Thai)
- Nonglak Wiratchai. (1999). *LISREL: Statistical analysis for research*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (In Thai)
- Nutthawut Arin. (2012). *The study of antecedents and consequences of psychological capital affecting psychological outcomes and work performance under adverse situation of public health officers in southern border province*. (Unpublished doctoral dissertation in Applied Behavioral Science Research). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand, (In Thai)

- Olenik-Shemesh, D., & Heiman, T. (2017). Cyberbullying Victimization in Adolescents as Related to Body Esteem, Social Support, and Social Self-Efficacy. *The Journal of Genetic Psychology, 178*(1), 28–43.
- Oraphin Choochom, Supaporn Tanachanan, Tasana Thongpukdee. (2011). *Antecedents and consequences of youths' psychological immunity*. (Unpublished research project in Applied Behavioral Science Research). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Path2health Foundation. (2010). *Cyberbullying in Thai kids is normal*. Retrieved October 10, 2016, from http://www.teenpath.net/content.asp?ID=11694#.ViUCe_krLIU (In Thai)
- Phaisarn Yamwong. (2012). *A study of social support affect life satisfaction among Thammasat University students*. (Unpublished master's thesis in Guidance and Counseling). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Raksita Popitakkul. (2007). *Legislative measures on cyberstalking*. (Unpublished master's independence studies in International business law and electronic transaction). Bangkok University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Samorn Sangaroon. (2011). *A study and development of self-prevention strategies for adolescents students from bullying through group counseling*. (Unpublished doctoral dissertation in Counseling Psychology). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Srinakharinwirot University. Educational Service Division. (2016). *Summarize the number of undergraduate students in the academic year 2015*. Retrieved October 10, 2016, from <http://edservice.oop.swu.ac.th/Default.aspx?tabid=7689> (In Thai)
- Sukonjit Upananchai. (2013). *The effects of social support, self-esteem and self-efficacy on resilience of students in Nonthaburi province*. (Unpublished master's project in Development Psychology). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Virginia, Shea. (2015). *The core rules of netiquette*. Retrieved October 10, 2016, from <http://www.albion.com/netiquette/book/index.html>